

СТАНОВИЩЕ

От: проф. дн Венцислав Димов (Институт за изследване на изкуствата – БАН; СУ „Св. Климент Охридски“)

за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“, научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“ с дисертационен труд на тема: „Мястото на българския песенен фолклор в слуховото развитие на подрастващите. Възможности за приложението му в съвременното образователно пространство“

на Величка Георгиева Чаушева, докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма „Музика“ на НБУ с научни ръководители: проф. д-р Георг Краев; проф. д-р Светла Калудова-Станилова

За дисертационния текст и неговите качества

Дисертационният труд „Мястото на българския песенен фолклор в слуховото развитие на подрастващите. Възможности за приложението му в съвременното образователно пространство“ е с общ обем от 202 страници. Разработката е структурирана в увод, четири глави и заключение.

В Увода са посочени темата, обекта и предмета на изследването. Ясно са артикулирани основните теза и хипотези, целите, задачите и методите на изследване.

Първа глава, наречена „Характеристики и особености в традициите на музикално-фолклорното възпитание“ поставя в историческа и донякъде теоретична рамка подстъпите към темата. Направен е исторически преглед на музикалното образование в някои европейски и извъневропейски общообразователни училища. Описано е развитието на образователната система в България от Освобождението до днес с акцент върху музикалното възпитание на подрастващите чрез българския фолклор. Проблематизира се глобализацията като предизвикателство към музикалното възпитание и обучение на подрастващите чрез фолклор.

Във втора глава „Условия и средства за обучение в класическата и не-класическата фолклорна култура“ са представени средствата за обучение в условия

на „класическия и не-класическия фолклор“; чрез сравнителен анализ са изведени основните прилики и разлики на обучението в условията на двата типа култури.

Трета глава „Музикалнослухово възпитание на подрастващите чрез българския песенен фолклор“ е пряко свързана с целта на изследването. Представено е предучилищното музикално възпитание в България, изведени са предимствата и недостатъците на приложените методически подходи за утвърждаване на българския песенен фолклор като фактор в слуховото развитие на подрастващите; предлага се модел за музикалнослухово възпитание на подрастващите чрез българския песенен фолклор в „градска среда“.

Четвърта глава „Анализи за мястото на българския песенен фолклор в днешната музикално-възпитателна система на предучилищното образование“, е основна в работата на Величка Чаушева, защото представя като методика, организация и резултати собствено изследване върху присъствието на българския фолклор в учебни програми и практики с деца като взаимодействие между семейството, детската градина и обществеността, проведено като анкетно проучване сред три целеви групи, свързани с вокалната група към ДГ 95 „Омайниче“ в София (деца, родители и музикални ръководители).

Заклучението предлага обобщения, потвърждава началните хипотези, излага основните изводи на труда.

Авторефератът отговаря напълно на структурата и основните моменти в дисертационния труд. Представените три публикации по темата на дисертацията (2 в списание „Музикални хоризонти“ и 1 в сборник на НБУ) покриват минималните национални изисквания.

Приноси на дисертационното изследване

Величка Чаушева извежда в автосправка приносите на своя труд в седем посоки. Приемам това, като виждам типологически нейните приноси в три ядра: 1). Системно-структурен анализ на съществуващия музикално-възпитателен опит в България чрез практическото приложение на народни песни в образователната система от Освобождението до днес, описан и анализиран като процес; 2). Емпирично изследване на промяната в нагласите, оценката и доверието към българския музикален фолклор и анализиране на неговото ползотворно влияние

върху подрастващите, с изводи за пълноценното и оптимално взаимодействие между семейството, детската градина и обществеността; 3). Предлагане на система от модели за формиране и развитие на музикални способности у децата в ранна възраст чрез българските фолклорни интонации.

Към тези приноси мога да добавя още няколко: изследването отразява динамиката на процесите в диахронен анализ на българските практики; авторът притежава библиографска осведоменост и проявява коректност при събирането, обработката и анализа на емпирични данни; материалите, върху които са направени изводите, са достоверни; въведени са нови факти, получени чрез собствено прочуване, което потвърждава известни вече тези за образователните ресурси на българския музикален фолклор. Положителни качества на работата са нейните информативност; актуалност; намирането и развиването на собствена „ниша“ в научно-приложното поле; компетентност на автора по проблема.

Бележки и препоръки

Качеството на представената научна продукция би било по-високо при по-прецизна редакторска и библиографска работа. Има грешки (напр. „социологът Стоян Брашованов“ всъщност е музиколог, личното име на Негели е Ханс, не „Ганс“); при някои от въведените тези или цитати на автори липсва източник (напр. на Алексеев – стр. 80, Малм – стр. 94, Райс – стр. 97 и др.). Приносите на някои автори не са намерили подобаващо място в текста – Райна Кацарова, например, е посочена само със сборника „Извор на красота и родолюбие“ и статията „Детски игри на песен в Тракия“ (която е пропусната в библиографията), но тя е автор на редица други важни научни и научно-популярни публикации с методическо и педагогическо значение.

Заклучение

Направените от мен бележки не снижават високата оценка за научно-изследователските и научно-приложни качества, които притежава работата. Въз основа на аналитичния и критичен прочит на дисертационния труд на Величка Чаушева може да се обобщи, че той е приносен според показателите за научна дейност, посочени в ЗРАСРБ, изследва важна за музикологическите и музикално-педагогически научни области проблематика, доразвива и обогатява

съществуващите досега знания в българската наука, има практико-приложна стойност. Той напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ за присъждане на ОНС „Доктор”. Оценката ми за труда е висока и положителна, гласувам за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Величка Чаушева и вярвам, че колегите от научното жури ще сторят това.

06. 01. 2022 г.

проф. дн Венцислав Димов